

—— Katarina Bernhardsson, »Stories about lack. Blogs about involuntary childlessness«

—— A B S T R A C T ———

This article studies diary weblogs about involuntary childlessness, focusing on Swedish contemporary weblogs written by heterosexual women. The article suggests that the inability to procreate can be seen as an interruption in the western expectation of a predictable life course, and explores how the weblog authors deal with this interruption. The diary weblog is discussed as a genre and as a form of life writing and pathography, and different types of writing within the weblogs are discerned. The article discusses the blogging diarists' construction of a new progression in the interruption, through their attempts to become pregnant, and how they deal with contemporary Nordic norms equating childbearing with things like happiness and life meaning, by striving to live up to the norms and at the same time questioning them.

—— Katarina Bernhardsson is PhD in Comparative Literature. She is active at Lund University, working with within the fields of Medical Humanities, as well as on a project on the history of the university.

—— Keywords: Life writing, weblogs, diary, pathography, involuntary childlessness, infertility, IVF, family, norms, contemporary Sweden

—— <http://lir.gu.se/LIRJ>

■—Katarina Bernhardsson—■

■—BERÄTTELSER OM BRIST: bloggar om

ofrivillig barnlöshet —■

■—Jag har nog sovit 11 timmar i natt. Trött är jag ändå.
Tanken på att sticka tjugo nya sprutor i magen är outhärdlig.
Tanken att vi aldrig skulle bli föräldrar är även den outhärdlig.
Hur jag än tänker, är det outhärdligt, för att parafrasera Ki[el]rkegaard.¹

Ofrivillig barnlöshet i vår tid – att inte kunna få barn i ett samhälle som kopplar samman barn med sådant som livets mening och lycka – är en tematik som skär in i en mängd kulturella och samhällsrelaterade diskussioner. Det är ett, i många fall, medicinskt fenomen som också har starka psykologiska, sociala och existentiella sidor. Det är också utbrett: tio till femton procent av alla par i Norden beräknas ha kroppsliga svårigheter att få barn.² I den här artikeln diskuterar jag berättelser om barnlöshet sedd och gestaltad ur den drabbades perspektiv, genom studier av personliga dagboksbloggar på nätet.³ Sedan en tid tillbaka är svårigheter att få barn något det berättas om förhållandevis ofta i olika medier: i journalistiska texter och reportage, i självbiografiska böcker och i bloggar. Impulsen att berätta om de egna erfarenheterna när livet inte blir som man tänkt sig är stark. Precis som är fallet med många livberättelser handlar dessa bloggar om en människas tolkning av sig själv, de egna erfarenheterna och identiteten, här specifikt relaterat till den del av livet som har med reproduktion att göra.

Det finns flera intressanta studier om barnlöshet som socialt och medicinskt fenomen och om hur oförmågan att få barn påverkar människors identitet och syn på livet, bland annat av sociologen Gayle Letherby, den medicinska antropologen Gay Becker och etnologen Susanne Lundin. Ur framför allt sociologiska och historiska perspektiv behandlas ett närliggande fenomen i antologin *Frivillig barnlöshet*.⁴ Dessa studier bygger i stor utsträckning på intervjuer och ger viktiga pusselbitar till förståelsen av erfarenheter kring barnlöshet.⁵ Här studerar jag i stället en annan typ av material: berättelser som barnlösa personer skrivit själva och valt att publicera i öppna bloggar. Berättelserna är alltså offentligt gjorda och ingår i ett specifikt publiceringssammanhang. De formas av de skrivande själva, som väljer både vad de vill publicera och vad de vill låta stå kvar över tid. Berättelserna är resultat av skrivakter baserade

på de barnlösas behov av att formulera sig själva, inte på en intervjuares frågor. Samtidigt är de betydligt mer omedelbara än exempelvis tillbakablickande självbiografiska böcker, där författaren ibland kan ställa sig främmande inför den egna tidigare upplevelsen.⁶ Dagboksbloggarna erbjuder en förhållandevis direkt form av livsberättelser, eftersom de inte bara skrivs kontinuerligt utan också publiceras kontinuerligt.⁷ De ger också utrymme åt röster som annars inte skulle höras, eftersom en person kan skriva en blogg utan att behöva bli godkänd av någon typ av redaktörsfunktion.

Min utgångspunkt ligger nära det som Gayle Letherby formulerat i en studie, att den oväntade barnlösheten blir »a profound shock to some individuals' sense of self« vilket ofta innebär både stress och smärta och utmanar individens identitet. Samtidigt är Letherby noga med att problematisera tendensen att överdriva barnlöshetens betydelse, så att den automatiskt kommer att ses som »an individual's 'master status'«. ⁸ En person utan barn är mycket mer än bara en barnlös person – överhuvudtaget är det ett problematiskt ord, liksom även ordet barnfri, eftersom det så starkt sätter fokus på det som individen saknar i stället för det den har. Samtidigt visar bloggarna som jag studerat att det finns behov av ett särskilt rum, i alla fall under en viss tid, där detta är den viktiga och allt dominerande identiteten. Men man ska inte förledas att tro att skribenterna är lika entydiga i sitt övriga liv, utanför rollen som bloggförfattare.

Gay Becker menar att oförmågan att få barn innebär en omskakande upplevelse av att livets förväntade framåtrörelse bryts. Hon talar om den föreställda livsbanan, »the life course«, som blir oväntat avbruten. Avbrottet skakar om en grundläggande västerländsk tro på att livet ska följa »predictable, coherent, linear paths« baserat på kulturella värden som produktivitet, konstruktionen av framtidsmål och kontroll över omgivningen.⁹ Det är ett avbrott som, om det blir varaktigt, kräver bearbetning av individen för att kunna accepteras, eftersom det är ett slag mot så grundläggande saker som en människas uppfattning av sig själv, kroppen, livet, framtiden och den egna synen på meningen med livet. I detta genomgripande arbete uppstår behovet att förmedla, diskutera och bearbeta livssituationen genom berättelser.

I denna artikel är det kvinnliga bloggförfattare som står i centrum; de är i materialet i stor majoritet även om de inte är ensamma. De bloggar jag studerar närmare är skrivna av heterosexuella kvinnor som lever i parförhållanden, något som naturligtvis innebär ett särskilt förhållande till normerna kring kvinnlighet och den tänkta normala livsbanan, som jag intresserar mig för i analysen. Det är också en viss övervikt på skribenter som genomgår *in vitro fertilization* (IVF), en utdragen process som ofta skapar ett behov av att berätta om erfarenheterna det innebär.

—LIVSBERÄTTELSE I BLOGGFORM—

En vanligt förekommande blogg är den som skrivs som en sorts dagbok, »the diary weblog«.¹⁰ Det är en typ av dagbok som i utbredd form endast har funnits i knappt två decennier.¹¹ Den griper i hög utsträckning tillbaka på äldre genrer som dagboken, men har specifika tekniska förutsättningar, mest märkbart att den omedelbart är öppen för läsning av andra personer, både vänner och främlingar, och också öppnar upp för dialog genom kommentarsfunktioner.¹² Det finns en mängd olika ämnesval och impulser till att börja skriva en blogg. Jag är särskilt intresserad av de personliga berättelser som skrivs av människor som råkat ut för en sjukdom som förändrar livet och som de vill berätta om, en sorts patografi i bloggform. Genren patografi kan definieras som en självbiografisk eller biografisk berättelse om personliga erfarenheter av sjukdom, och det är en genre som har ökat kraftigt under de senaste decennierna.¹³ Hit räknar jag också barnlöshetsberättelserna, även om barnlöshet är en sjukdom som är mer svårfångad än många andra eftersom det i strikt bemärkelse inte är fråga om *en* sjukdom, eller ens alltid en *sjukdom*. Snarare är barnlöshet något som kan vara ett resultat av ett flertal olika sjukdomar, men det kan också vara socialt definierat utan medicinsk bakgrund. Ännu mer komplicerat är det eftersom barnlöshet brukar ses som något som drabbar ett par snarare än en individ. Barnlöshet definieras dock som en sjukdom av Världshälsoorganisationen WHO.¹⁴

Barnlöshet, och framför allt själva kampen att försöka få barn trots svårigheter, är ett tema som behandlas i många bloggar. Dessa skiljer sig åt i hur de är skrivna, hur ofta de uppdateras och hur många besökare de har. Bloggar är generellt ett stort fenomen, särskilt i vissa åldersgrupper: fyrtio procent av svenskarna besöker bloggar för att läsa dem någon gång, åtta procent dagligen, och åtta procent skriver själv en blogg.¹⁵

Här studerar jag närmare tre bloggar som berättar om kampen att få barn. Under ett par års tid har jag också läst många ytterligare bloggar i ämnet, vilka fungerar som en fond till resonemangen. Urvalet har styrts av två principer. Den första är olikhet för att nå olika typer av berättelser. Därför är en av bloggarna (*Ebbas potatisar*) en renodlad »IVF-blogg«, som deltar i klustret av sådana bloggar genom länknings i blogglistor och kommentarer, en annan (*Solig*) är en blogg som egentligen handlar om annat men som också kommit att inkludera diskussioner kring barnlängtan och försök att få barn, och en tredje (*Alltidmedmig*) är en något ovanlig blogg i form av en brevväxling mellan två vänner som helt fokuserar på barnlöshet.¹⁶ Dessa olika sätt att skriva bloggarna ger olika betoningar i något som på många sätt är en gemensam berättelse. Den andra principen är etiska överväganden. Att studera bloggar väcker etiska frågor, bland annat om i vilken mån offentliggjort material på internet kan användas. Tove Fjell skiljer på

»offentliggjort« och »offentligt« och menar att den som skriver inlägg på nätet inte nödvändigtvis tänker sig att det därmed är offentligt, trots att det är öppet för alla att läsa. Hon menar också att man inte bör göra direkta citat eftersom de gör nättexterna enkla att hitta till, och att även så kallade *nick-names* behöver anonymiseras.¹⁷ För en litteraturvetare är detta en problematisk position; berättelsen i sig och dess ordval och struktur är mitt huvudsakliga material, och att inte kunna citera skulle göra arbetet starkt begränsat. Dessutom finns här en omvänd risk, att i stället inte ge författarna det erkännande de har rätt till. Många forskare lyfter också fram blogg författarnas medvetenhet om att de är lästa och iakttagna, något som exempelvis stärks av genrens vanligt förekommande »Om mig«-sida, vilken ger läsaren en snabb introduktion till skribenten och bloggen på ett tydligt kommunikativt sätt.¹⁸ Denna diskussion pekar mot en betydligt större fråga, nämligen hur de kulturella normerna kring privat och offentligt förändras i och med användandet av internet och sociala medier.¹⁹ Jag behandlar texterna som publicerade och offentliga, men har i mitt urval låtit dessa etiska överväganden påverka vilka bloggar jag studerar. Det innebär att jag valt bloggar som antingen är anonyma och inte på ett enkelt sätt kan spåras till en enskild individ (*Alltidmedmig*), där författaren intervjuats i medier och därmed tydligt har valt att vara offentlig med sin berättelse (*Solig*),²⁰ eller där författaren driver opinion och har valt att länka sin blogg till samlingsportalen *ivfbloggar*, vilket tyder på en medvetenhet om offentlighet (*Ebbas potatisar*).²¹ Däremot varken citerar jag ordagrant eller anger namnen på de som kommenterar på bloggarna, eftersom de inte har gjort samma tydliga val.²² Jag refererar till bloggarna genom att ange ett inläggs rubrik och datumet för dess publicering, och med bloggens namn i stället för författarens namn eller alias.

Det finns naturligtvis olika anledningar att berätta sin livshistoria så som görs i dessa bloggar. Särskilt är det, menar jag, tre drivkrafter och sätt att skriva som är dominerande. Det första är *det terapeutiska skrivandet*, att få skriva av sig frustration, sorg och ilska och att därigenom bearbeta det som händer. Det andra är *det livskonstruerande skrivandet*, att genom skrivandet kunna definiera vem man själv är, att få möjlighet att skriva fram sig och sin livssituation. Förknippat med detta är också den arkiverande funktionen, att kunna spara texterna om det egna livet för att minnas vad man varit med om och hur det kändes, och också för att kunna omvärdera det allteftersom livsberättelsen fortsätter formas. Slutligen är *det kommunikativa skrivandet* viktigt. Detta kan delas upp i tre olika delar. För det första det informerande: att kunna ge ett perspektiv inifrån och upplysa andra om hur barnlöshet känns eller hur behandlingarna sker – ett perspektiv som blir tydligt i samlingsidan *ivfbloggars* motto »Välkommen till vår värld«.²³

För det andra det bekräftande och gemenskapsskapande: att genom sin berättelse delta i en gemenskap och delvis skriva för andra i samma situation, och därigenom bidra med sin fasett till en större berättelse om barnlöshet. Slutligen det argumenterande skrivandet som driver frågor kring barnlöshet som har med exempelvis rättigheter, fördomar, skuldbeläggande och omgivningens okänslighet att göra och som gärna lyfter fram vetenskapliga rön och diskussioner.²⁴

— TRE BLOGGAR OM OFRIVILLIG BARNLÖSHET —

De tre bloggar som står i centrum här har något olika inriktningar. I *Alltidmedmig* skriver två kvinnor inlägg som är formulerade som en brevväxling. De riktar sig till varandra och i kommentarfältet svarar de också ibland på varandras inlägg; någon explicit relation till andra läsare finns inte. I den utarbetade dialogen flätas två stämmor samman som berättar likartade historier med vissa skilda detaljer, exempelvis har den ena sjukdomen endometriosis, medan den andras problem inte är lika tydligt definierat, den ena har fått fler missfall än den andra. Tonen är ganska samstämmig: poetisk, funderande, sorgsen och ibland arg. Varje inlägg är ett avslutat resonemang, en kort berättelse, och ibland tar de upp varandras metaforer och skriver vidare på dem. »Att vara gravid var lite som att falla. Den där sekunden innan man slår i marken. Man hinner tänka tusen tankar, på så kort tid. Jag hann känna tusen känslor, tänka mig år framåt i tiden«, skriver den ena.²⁵ Och senare skriver den andra: »Du skrev att det var som att falla. Att de två veckorna varade i en evighet. Precis så! De två veckorna var ofattbart långa. Jag hann också tänka tusen tankar. Känna tusen känslor«. ²⁶

Bloggen *Alltidmedmig* skrevs under en kort tid, mindre än ett år. Författarna beskriver den som »ett andningshål«, en sorts frirum som är befriad från statsuppdateringar om gravidmagar och barn: »Ett klotterplank för att hålla bitterheten stången«. ²⁷ Här finns en gemensam idé om vad bloggen ska vara till och vad som passar på den, vilket blir tydligt när en av brevväxlarna blir gravid. Hon publicerar visserligen en text om graviditeten på bloggen, men först efter att hon fått missfall, eftersom hon kände att bloggen inte var rätt plats för att tala om en lyckad graviditet. ²⁸ När bloggen sedan avslutas förstår läsaren av en kommentar att den inte längre behövs, eftersom både lyckats få barn. Bloggen startade alltså ur deras gemensamma behov av en plats där det var tillåtet att vara olycklig, och slutade när behovet försvann.

Bloggen *Solig* startades 2007 av Solveig Lövendahl som en syblogg med fotografier av författarens hantverk. Successivt har den kommit att innehålla allt mer text och berättelser om bloggskribentens liv. I september 2012 bestämde hon sig för att i bloggen också berätta om svårigheterna och försöken att

få barn. Det skedde efter ett övervägande om hur privat hon ville vara på bloggen, där hon också ställde frågor till sin läsekrets om deras åsikter: »Det finns massor av saker som jag längtar efter att berätta, om sorg, tårar och längtan. Men så är jag rädd att jag nån gång ska ångra mig [---]. Är lite nyfiken på hur ni tänker kring det här?»²⁹ När *Solig* sedan berättar om barnlösheten är det på ett personligt sätt där hon lyfter fram både det som är jobbigt och det som är bra i livet. Inläggen genererar många stöttande och inkännande kommentarer, som bloggaren ibland uppmanar till och ofta också tackar för i senare inlägg. Kommunikationen med läsarna är alltså en integrerad del av bloggen.

Solig beskriver hur hon tycker att det är viktigt att berätta också om det som är svårt och inte bara hålla upp en lycklig fasad, och att det kan bli enklare för många med samma problem om barnlöshet är något man pratar öppet om. Här sam-existerar behoven att skriva för att uttrycka sig själv, för att få stöd och för att hjälpa andra. *Solig* har en blogglista som länkar till andra bloggar, men dessa handlar inte om barnlängtan utan om textilarbete och hantverk. Barnlöshetsberättelsen blir här alltså endast en del av berättelsen om författarens liv, och varvas med foton på textiler och berättelser om andra saker som händer henne. Precis som hos de renodlade IVF-bloggarna är kommentatorerna till övervägande del kvinnor och stöttande, men *Soligs* blogg har en något bredare målgrupp som består både av människor som har liknande erfarenheter och sådana som inte har det.

Efter många försök lyckades *Solig* bli gravid och fick under 2014 ett barn. Det innebär inte att bloggen har avslutats, men att den har fått en annan inriktning; nu är det en syblogg som dessutom i viss mån fungerar som mammablogg. Barnlängtansdelen finns kvar som en del av bloggans arkiv, och i *Solig* återkommer referenser till svårigheter att få barn.

Den sista bloggen som studeras är *Ebbas potatisar*, som har undertiteln »Ofrivillig barnlöshet, vetenskap, ilska – och potatisar«. Det är en blogg som ingår i den större nätgemenskapen av bloggar om barnlöshet, IVF och andra behandlingar som finns etablerad på nätet. I blogglistan finns länkar till fyrtio andra bloggar som också handlar om svårigheter att få barn, och även till samlingssidan *ivfbloggar*. *Ebbas potatisar* startades i maj 2013, enligt författaren efter fyra års kamp för att bli gravid. Inledningsvis berättar den om IVF-försöken på en detaljerad nivå där mediciner och procedurer beskrivs. Dessa inlägg växlas med debatterande texter om samtidens syn på barn, föräldrar och barnlöshet. Där *Solig* bedriver normkritik utifrån personliga upplevelser, gör *Ebbas potatisar* detsamma i högre grad utifrån tidningsartiklar och vetenskapliga studier; med ett vetenskapligt synsätt ifrågasätts myter om barnlöshet. Hon ger tydligare uttryck för inte bara sorg utan också ilska och

frustration, och hon strävar efter att tala till – och ibland kanske för – ett kollektiv. Dessutom skriver hon ofta humoristiska och satiriska inlägg. Både bloggen och författarens försök att få barn är fortfarande i full aktivitet. När den här texten skrivs berättar författaren om ett tredje IVF-försök; hon har nu fått ett ägg återfört och väntar på att det ska bli dags att ta ett graviditetstest. I *Ebbas potatisar* reflekteras inte bara över den egna barnlösheten utan också över hur barnlöshet påverkar människor och över kollektivet som bloggar om liknande saker: »Man blir ödmjuk inför livets skörhet när man är mitt uppe i en IVF-process. Om det finns arroganta IVF-bloggare därute, så har jag i alla fall aldrig sett dem. Från dem som har upplevt ofrivillig barnlöshet har jag bara sett empati och förståelse inför tillvarons alla aspekter«. ³⁰

— KAMPEN FÖR ATT FÅ BARN: FRAMÅTRÖRELSE OCH STILLASTÅENDE —

Det som generellt dominerar i bloggberättelser om kampen att få barn är själva *processen*, i form av läkarbesök, operationer, hormoninjektioner, ägguttag, gynekologundersökningar, graviditetstest. Det skapar en framåtrörelse i berättandet, där händelser skildras som för vidare mot en upplösning: ska det aktuella försöket lyckas eller inte? Ska författaren någonsin lyckas få ett barn? Hur ska hon klara av hopp, besvikelser och nederlag? Processen skildras ofta realistiskt och detaljerat, och inte sällan med bilder på exempelvis sprutor eller scheman för medicinering. Tidsschemat är ofta starkt betonat: att hålla ordning på dagar, där olika ingrepp sker vid olika tidpunkter i en menstruationscykel, ingår först i själva försöken, och dagar räknas sedan under väntan på graviditetstestet, den så kallade »ruvartiden«. Därefter, om ett försök lyckas, räknas veckor och dagar i graviditeten systematiskt.

Aktiviteten och räknandet bildar en intressant kontrast mot det som är själva anledningen till bloggandet: det som inte händer, känslan av att livet – livsbanan – stannar upp, står på paus. Genom försöken skapas en aktivitet i stillaståendet, en framåtrörelse som sedan bryts och visar sig vara cyklisk så fort ett försök eller en graviditet misslyckas:

— Vecka sju kom aldrig.

Första dagen i vecka sju blev dag 1. Punkt.

Blev till dagen då hoppet rann ut ur kroppen i raka, sega, klumpiga strängar. ³¹

I denna strängt reglerade värld ägnar sig de hoppfulla åt en utbredd teckentolkning. Kroppen står i fokus: den trilskande kroppen, besvikelsens kropp, kroppen som vägrar att ta åt sig och förändras. Dess symptom avläses minutiöst – under ruvartiden när spänningen är som störst och många därför bloggar

varje dag, under den tidiga graviditeten när varje förändring kan tyda på ett missfall – och mängden känslor och känslökast under denna tid är stor. Det är en tid av enorm press, där de olika tecknen skapar känslor av hopp, oro, ångest, lycka och förtvivlan. Det är också en tid som riskerar att vara en återvändsgränd, där all kamp och teckentolkning kan visa sig inte leda till någonting alls.

Mellan försökens aktiviteter kan väntan framstå som oändlig, om än fortfarande också systematiskt räknad inför nya försök, och kantad av beslut om hur länge man ska försöka och när man ska ge upp. *Solig* skriver att det inte är försöken, hormonerna, sjukhusvistelserna eller missfallen och de negativa beskederna som är värst, »men all den andra tiden, månaderna, åren, pauserna, väntan, när vi inte kommer ett dugg närmre vårt mål«. ³² Det är en känsla som precis som försöken kommer åter och åter; tre månader tidigare skriver hon:

— Kraften börjar verkligen ta slut. Jag känner att om vi inte ska få barn så måste jag snart få veta det, jag orkar inte länge till av ovisshet och denna ständiga pendlan mellan hopp och förtvivlan. Att tro och hoppas på det bästa och förbereda sig på det värsta. [...] Det tar mer kraft än nån som inte upplevt det kan ana. ³³

Processen riskerar att ta över hela livet, och bli så dominerande att det kan vara svårt att se bortom den. *Ebbas potatisar* skriver: »Jag tror att tanken på barn har blivit så abstrakt att jag knappt kan relatera till den längre. Barn är sådant andra får. Jag bara injicerar hormoner i min mage, oklart varför. Det blir ägg och embryon, men aldrig barn«. ³⁴

Kampen kan kännas som en oändlig återupprepning med återgångar till ruta ett. Även om den innebär ett cykliskt uppreparande, så sker det också förändringar mellan gångerna, försöken tär på krafterna och blir allt jobbigare: »Varje IVF har blivit psykiskt mer påfrestande än den föregående. Det blir värre för varje gång helt enkelt. Ångesten kommer tidigare och den psykiska smärtan när graviditetstestet blir minus är värre. Lite värre varje gång«, skriver *Ebbas potatisar*. ³⁵ *Solig* påpekar att hon tycker att kampen lärt henne mycket och gjort henne ödmjuk, men skriver med tanke på målet: »Om vi kommer dit. Jag tycker det är dags nu. Jag tycker att vi har lärt oss tillräckligt.« ³⁶

Här vill jag också säga något generellt om barnlöshetsbloggarnas namn, där de tre jag studerar inte är helt typiska. Bloggnamnen innehåller utöver egennamn märkbart ofta ord som »längtan«, »väntan«, »dröm«, »kamp«, »vill«, »resa«, »karusell« och »väg«, liksom syftningar till barn, storken, att bli tre, familj och lycka. Det visar hur påtagligt det för många är barnlösheten som är incitamentet till att överhuvudtaget skriva en

blogg. Också i två av de här tre studerade bloggarna ingår detta i namnet, men på ett mindre uppenbart sätt. *Alltidmedmig* förefaller i viss mån syfta på vänskapen mellan de två skribenterna, men framför allt på de ofödda, efterlängttade barnen som alltid finns med i tankarna. Potatisarna i *Ebbas potatisar* uttolkas flertydigt som »allt som syns genom ultraljudsundersökningar. Äggstockar och en tom livmoder just nu. Kanske en liten levande potatis så småningom». ³⁷

— ATT AVVIKA FRÅN NORMEN – FÖR EN STUND
ELLER FÖR ALLTID —

Att inte kunna få barn innebär både att avvika från samhällets norm om familjelycka och att inte kunna nå ett livsmål som är personligt och existentiellt, samtidigt som det är allmänt accepterat och omfattat. Det inbegriper frustration, ilska och sorg, men även skam- och skuldkänslor. Tydligt i bloggarna är en komplicerad relation till normen, där författarna kämpar med stor kraft och stora försakelser för att uppnå den, samtidigt som de har ett behov av att ifrågasätta den. Här finns alltså en dubbel blick på barnlängtan och en medvetenhet om jagets plats i kulturen, där skribenterna förmedlar både en stark personlig längtan efter ett barn och driver kritik mot att detta är en så allomfattande norm i den samtida svenska kulturen. ³⁸

En av skribenterna på *Alltidmedmig* skriver om det bittra i att vara utesluten från normen:

— Det är bitterheten över att livet inte verkar bli som jag föreställde mig. som jag tog för självklart att det skulle bli. att jag är undantaget från den jävla normen. vad ska man med villa, Volvo och vovve till om man ändå inte kan få barn? ³⁹

Här uttrycks idén om livet som en progression och en tydlig rörelse framåt: sak efter sak har uppnåtts, och så kan plötsligt inte nästa steg tas. Det som gestaltas här är hur någon som tidigare har kunnat se sig som normal plötsligt får ett avbrott i den tänkta livsbanan. ⁴⁰ Genom barnlösheten blir det tydligt hur trång normen är: att det som Ebbas potatisar skriver »finns en 'lagom' nivå av barnlängtan som man ska hålla sig till. En norm-godkänd barnlängtan«, där man varken får längta för mycket eller för lite, där man måste vara rätt typ av person för denna längtan och inneha rätt ålder – och hur jobbigt det är att stå utanför den. ⁴¹ Eftersom de vill ha barn kan bloggskribenterna inte fullständigt omfatta ett alternativt levnadssätt, till skillnad från de frivilligt barnlösa, men de kan inte heller helt omfatta barnnormen eftersom de måste hålla öppet för att de kanske aldrig kommer att lyckas bli del av den. I stället blandas de olika synsätten: längtan att få barn och protesterna mot att barn ses

som livets mening. Bloggförfattarna försöker hitta ett utrymme där de inte placeras in i någon av de negativa stereotyper som finns kring å ena sidan kvinnor som inte har barn som kalla och okvinnliga, och å andra sidan kvinnor som är besatta av att få barn som krävande och »för mycket«. Även om det är en svår uppgift är de framgångsrika: de lyckas förmedla en nyanserad bild av upplevelserna och vad de gör med självbilden.⁴²

Ett väsentligt ämne i bloggarna handlar om att förhålla sig till omgivningen, en omgivning som inte alltid men ofta kan vara både okänslig och oförstående, frågvis och okunnig. Ett argt inlägg i *Alltidmedmig* svarar retoriskt – och bara på bloggen, inte i verkligheten – på frågan »Förresten-hur-är-det-med-er, vill-inte-ni-ha-barn?« med motfrågan »Vill du verkligen ha svaret på frågan du ställer?«⁴³ Samma skribent berättar vid ett annat tillfälle om avståndet mellan sig själv och vännerna som inte har samma problem, ett avstånd symboliserat av alkoholen hon får dricka eftersom hon inte är gravid:

— Fjärilarna i mig gör våra vänner till fiender i den stunden. Det vimlar av barn och magar. Och mitt ibland dem sitter jag. Med en öl framför mig. En öl på bordet, som en mur mellan mig och frågorna och blickar.⁴⁴

Solig beskriver sin känsla i all enkelhet i ett post scriptum till ett inlägg: »PS. Vill inte vara störig, men ni som kan bli gravida av att ha sex, jag bara hoppas ni förstår hur lyckligt lottade ni är. DS.«⁴⁵

Ebbas potatisar varvar berättelsen om sina försök att bli gravid med argumenterande, polemiska och samtidigt humoristiska inlägg. På så sätt finns i bloggen (minst) tre tonlägen: ett subjektivt, inlevande berättande, ett som med objektivt språkbruk, hänvisningar till fakta och källkritiska metoder diskuterar ämnet, och ett som med humor och satir diskuterar föreställningar om barnlöshet. Exempelvis polemiserar hon framgångsrikt mot sådant som att IVF-barn inte ses som »naturliga« och skriver ett inlägg om hur karriärråd skulle se ut om de vore likadana som fertilitetsråd, exempelvis med råd som »Du spänner dig nog. Skicka inte så många ansökningsbrev. Du får inte vilja det här för mycket.«⁴⁶

Det hägrande slutmålet, att få ett eget barn, att få bli förälder och att också ge sin partner chansen att bli förälder, är tydligt i bloggarna, men det är ett mål som inte beskrivs i så stor utsträckning. Kanske är det ett resultat av att skribenterna försöker skydda sig själva och sina känslor, för att det är för osäkert om de någonsin kommer att nå fram till målet. Kanske är det som *Ebbas potatisar* skrev för att det känns så avlägset och abstrakt att man inte kan se det framför sig längre. Kanske är det för att målet antas vara en självklarhet för alla i vår kultur och inte närmare behöva preciseras.

Solig diskuterar problemet med vid vilken tidpunkt människor berättar om barnlöshet, något som formar en bakgrund till hennes val att öppet berätta om sina problem. Många berättar först efteråt, när de har lyckats få ett barn och detta kan konstrueras som meningen med deras kamp. Det är ett problem i sig, påpekar *Solig*: »Problemet med att alla berättar efteråt är ju att folk får en bild av att alla de här historierna har lyckliga slut. Barn är något man vet att man får. Vissa måste bara vänta lite längre. När det i själva verket är så att det bara är de historierna vi får höra. För för de andra, de som aldrig fick något barn så finns det inget efter«. ⁴⁷

Detta påpekande fångar väl en aspekt av vad de simultant berättade bloggarna kan bidra med i samtalet om barnlöshet. De som skriver dessa bloggar är fortfarande i det obestämda stadium där de inte vet om de kommer att kunna få barn eller inte, och de måste hålla öppet för båda möjligheterna. Som redan nämnts är kommentarerna till *Soligs* blogg stödjande, men här finns också ett par drag som samtidigt är problematiska. Det första är vad man kan kalla för »tacksamhetsidén«, där läsaren berättar att bloggen fått henne att vara tacksam över sina egna barn, ibland konkret formulerat som att läsaren tänker gå och krama om dem särskilt mycket. Det är en typ av kommentar som fungerar som en komplimang till bloggförfattaren för hennes förmåga att skriva, men som också förstärker hennes position som avvikande och bristfällig. ⁴⁸ Det andra är de peppande kommentarerna, med förhoppningar om att det snart ska vara 'hennes tur' att få barn och uppleva ett föräldraskap som formuleras i termer av exempelvis en fantastisk resa eller något magiskt. Dessa kommentarer bekräftar den starka norm som bloggförfattarna redan brottas med och pressas av, och antyder att det enda godtagbara resultatet av kampen är en lyckad graviditet.

Solig själv är noga med att balansera och påpeka att man inte kan veta, att man måste vara öppen för olika slut på berättelsen, och att man inte kan vara helt säker på att lyckas få ett barn via adoption heller. I ett inlägg publicerat kort efter att ett IVF-försök misslyckats, skriver hon, apropå en artikel om ett par som aldrig lyckades få barn: »Det är de här historierna vi behöver fler av anser jag, för att folk ska förstå vidden av barnlöshetsorgen. Alla historier slutar inte lyckligt. Jag kan bara hoppas att vår ska göra det en dag«. ⁴⁹

I alla tre bloggar tampas författarna med risken att bli bitter – att stundtals känna avundsjuka är inget konstigt i sammanhanget, men det finns en rädsla över att fastna i bitterheten: »Jag vägrar bli bitter, men ibland känner jag att det är nära. [...] Försöker tvinga mig själv att tro. För blir jag bitter så vinner endometriosen« skriver en av skribenterna på *Alltidmedmig*, och lite tidigare: »Känner att den där bitterheten verkligen börjat sätta klorna i mig. Det är som en äcklig smak i munnen,

ett sår som svider i magtrakten«. ⁵⁰ *Solig* skriver att hon känner hur hon »allt mer blir någon jag inte vill vara, en ledsen, bitter kärring som har allt svårare att glädjas åt andras lycka. Det är inte kul«. ⁵¹

Också efter att ha lyckats bli gravid skriver *Solig* om identiteten som barnlös. Övergången till ett annat tillstånd och en annan värld, som hon tidigare känt sig utestängd från, är inte alldeles enkel:

— Fortfarande känner jag att jag ganska starkt identifierar mig som ofrivilligt barnlös vilket jag ju också är och att skriva lättsamma inlägg om funderingar kring magstorlek eller barnvagn känns som att förminska det fantastiskt oerhörda miraklet att det växer ett barn i min mage. Det känns liksom inte helt rätt varken mot mig eller mot andra barnlösa kämpar. ⁵²

En viktig fråga, som *Ebbas potatisar* tar upp till diskussion, är frågan om när det är läge att ge upp. Det är ett exempel på de tillfällen när bloggen får många kommentarer och en givande diskussion utifrån olika perspektiv och utan enkla svar kommer till stånd. ⁵³

I slutet av 2014 tog *Ebbas potatisar* en kombinerad IVF- och bloggpaus, något som visar hur sammanlänkade de två aktiviteterna är. Även om pausen endast varade i tre månader så säger den mycket om barnlöshetskampen. Det kommer för alla »IVF:are« en tid då det bara blir för mycket, skrev hon, för mycket sorg, ovisshet och väntan:

— Många beskriver tillståndet av ofrivillig barnlöshet som att livet är på paus, där barnlösheten är ett mellanläge i väntan på att det riktiga livet ska börja. Och här är jag nu. Mitt liv är satt i väntläge, men jag behövs där. [...] Jag måste välja, och jag väljer resten av livet. Den där delen där andras runda magar inte är ångest, där frågan »har du barn« besvaras av ett okomplicerat nej och där det finns plats att vara så mycket mer än barnlös. Jag måste sätta barnlösheten på paus för att få plats med något annat alls. ⁵⁴

— AVSLUTANDE DISKUSSION: BARNLÖSHET OCH LIVSBERÄTTELSE —

Barn och bristtillståndet i att inte kunna få barn kan kopplas till många olika kontexter. Barn är en väsentlig del av det samtida svenska livsprojektet idag, och kan kopplas samman med vuxenblivande, familjeblivande, könskonstruktion, vad som ses som ett lyckligt och meningsfullt liv, och också i känslan att ha del av framtiden. Familjebildning definieras ofta som en del av ett normalt och lyckligt liv – som *Ebbas potatisar* skriver finns

det en tendens att inte ens räkna ett par som en »riktig« familj om de inte har barn, vilket inverkar på känslan av att ses som vuxen. Kristina Hermansson påpekar i en analys att familjen där det ingår barn kan beskrivas som ett »happy object«, på samma gång en sak eller ett fenomen »som lyckan projiceras på och ett mål att sträva mot«. Familjen förstås som »den mest centrala lyckonoden«, något om kan visa upp en författare som både lycklig och lyckad.⁵⁵ Det är möjligt att som Tove Fjell säga att vår samtida kultur genomsyras av en »pro-natalistisk hållning«, det vill säga gemensamma föreställningar om att alla kvinnor bör ha barn och bör vilja ha barn.⁵⁶ Det ses alltså som en viktig del av vad det innebär att vara kvinna.

Barnlöshet är ett fenomen som alltid funnits, och som också gestaltats i berättelser. Barn, reproduktion och viljan att föra familjen vidare är grundläggande mänskliga företeelser, och beroende på lagar kring exempelvis arv har det också genom historien varit en problematik med viktiga ekonomiska aspekter. Sofia Kling påpekar i en historisk genomgång att frågan diskuteras så mycket mer idag, i och med att det finns behandlingsmetoder, att det är »lätt att skapa sig en bild av ofrivillig barnlöshet som ett nytt fenomen, som något som uppstod ungefär samtidigt som effektiva metoder för att behandla infertilitet också uppstod«. ⁵⁷ Så är det naturligtvis inte. Men att inte kunna få barn är idag, och sedan något decennium, ett problem som har fått en delvis ny innebörd, som i Sverige och Norden ser ut på ett särskilt sätt. Många olika dimensioner gör situationen specifik: för det första de tekniker som finns för att avhjälpa fertilitetsproblem och den utbredda tillgången till dem; för det andra att barn i mindre utsträckning än kanske någonsin tidigare är något som »bara händer« – tillgången till preventivmedel gör att barn i hög grad är ett aktivt val; för det tredje det nordiska välfärdssystemet som gör att kvinnor inte behöver välja mellan barn och karriär utan förväntar sig kunna kombinera de två delarna av livet. Man kan med Fjell säga att barn har »gått från att vara ekonomiska resurser till att bli emotionella resurser«. ⁵⁸ Kling menar att barnlösheten bör ha inneburit en större identitetsförlust förr, när kvinnan inte hade lika många alternativa val i livet och barn var mer förväntade. Jag skulle säga att det, paradoxalt nog och trots karriärmöjligheter, är lika förväntat idag.

Kulturellt och medialt ser vi en utveckling där livsberättelserna, berättandet om jaget, ökar och syns i många medier. Det finns en generell rörelse som innebär att det privata tar allt mer plats i offentligheten, och vad som verkar vara ett minskat behov av att upprätthålla en strikt gräns mellan privat och offentligt, något man kan kalla en mediernas intimisering. Cristine Sarrimo menar att det självbiografiska skrivandet hör hemma i en »bekännelsekultur« eller »vittneskultur«, där skrivandet kan ha som syfte både att skribenten själv uppnår ett

slags lättnad eller befrielse från trauma, och dels att via sitt vittnesmål kunna hjälpa andra i liknande situation.⁵⁹ För blogg-författarna innebär skrivandet även möjligheten att kunna få svar och stöd från en läsekrets. Förutom en allmän tendens att allt fler erfarenheter berättas öppet finns det också en specifik aspekt vad gäller ofrivillig barnlöshet: problemet har gått från att vara något som hör till sexuallivet till att bli en medicinsk-teknisk fråga. Även om behandlingen sker i den egna kroppen förefaller problemet att ha »avprivatiserats« och därmed vara enklare att tala om öppet.⁶⁰

Det har under senare tid getts ut ett flertal böcker med berättelser om barnlöshet – eller rättare sagt om kampen för att få barn, eftersom barnlösheten i många fall inte består genom hela berättelsen.⁶¹ Ämnets aktualitet syns också i valet att ge ut antologier, där skribenter samlas för att berätta om ett ämne de uppfattar som viktigt och inte tillräckligt diskuterat.⁶² Också journalistiska berättelser i ämnet publiceras regelbundet, vilket sammantaget har lett till att ämnet kommit att diskuteras allt mer. Bloggar är ett viktigt komplement till berättelserna i andra medier. Genom att studera även detta material är det möjligt att nå många och skilda individers berättelser och erfarenheter, placerade i ett större nätverk och med olika tänkta målgrupper, simultant berättade medan de händer, med ett ovisst slut och utan större distans till händelserna. Samtidigt som dessa berättelser beskriver erfarenheter och föreställningsvärldar är de också med och skapar, bekräftar och omformar vår förståelse av barnlöshet, och i förlängningen våra föreställningar om bland annat föräldraskap, vuxenblivande, kvinnlighet och livsmening. Erfarenhetsbegreppet är i sig svårfångat och värt att diskutera. Lisbeth Larsson påpekar i en historisk genomgång av livsberättelser och feministisk kunskapsproduktion att det är möjligt att återta erfarenhetsbegreppet och studera livsberättelser som erfarenhet, om man flyttar perspektivet från deras »sanning eller brist på sanning till deras anspråk på fakticitet« och om man respekterar texternas sanningsanspråk, vilket jag har försökt göra i den här artikeln.⁶³ Via dessa livsberättelser kan vi, menar jag, nå erfarenheter och försök att bearbeta och konstruera en avvikande identitet i ett samhälle som det samtida svenska, där reproduktion framställs som ett så avgörande medel för att nå lycka och mening i livet. ■

■ NOTER

1 »Ruvardag 5 och 6. Det går inget bra, det här«, *Ebbas potatisar*: ebbaspotatisar.wordpress.com (12/10 2013). Alla hemsidor i denna artikel är senast hämtade 20/3 2015.

2 Julius Hreinsson, Lars Hamberger & Thorir Hardarson: *Infertilitet. Utredning och behandling genom assisterad befruktning* (Lund, 2005), 14. Till detta kommer också andra svårigheter att få barn, exempelvis för samkönade par eller

ensamstående, men de står utanför denna artikels fokus. Svårighet att få barn brukar räknas när det efter ett års försök inte har hänt något. Det är inte detsamma som att i slutänden inte få barn, eftersom många får hjälp. En undersökning av Statistiska centralbyrån från 2009 uppskattar att 8-9 procent av svenskarna är ofrivilligt barnlösa (varav cirka en procent sedan får barn genom adoption) och cirka fem procent frivilligt. Lotta Persson: »Barnlöshet i siffror«, i *Frivillig barnlöshet. Barnfrihet i en nordisk kontext*, red. Kristina Engwall & Helen Peterson (Stockholm, 2010), 53.

3 Bloggar definieras som hemsidor som består av regelbundet eller dagligt publicerade poster, arrangerade i omvänd kronologisk ordning och arkiverade. Zizi Papacharissi & Sharon Meraz: »Blogging Culture. Content and Representations in Blogs«, *The International Encyclopedia of Media Studies, Vol. III: Content and Representation*, general ed. Angharad N. Valdivia (Malden, 2013), s. 3.

4 Gayle Letherby: »Challenging Dominant Discourses. Identity and Change and the Experience of 'Infertility' and 'Involuntary Childlessness'« i *Journal of Gender Studies* 11:3 (2002). Gay Becker: »Metaphors in Disrupted Lives. Infertility and Cultural Constructions of Continuity« i *Medical Anthropology Quarterly* 8:4 (1994). Susanne Lundin: *Guldägget. Föräldraskap i biomedicinens tid* (Lund, 1997). Kristina Engwall & Helen Peterson (red.): *Frivillig barnlöshet. Barnfrihet i en nordisk kontext* (Stockholm, 2010).

5 En annan typ är studium av statliga utredningar och andra dokument. Ett intressant exempel som sammanför diskussioner om reproduktionsteknik och adoption är Carolina Jonsson Malm: *Att plantera ett barn. Internationella adoptioner och assisterad befruktning i svensk reproduktionspolitik* (Lund, 2011).

6 Ett exempel är Tobias Åkerman, som skrivit en bok om sin och sin hustrus kamp om att få barn. I epilogen, skriven efter att de adopterat ett barn, konstaterar han att »Nu när jag är pappaledig hinner jag sällan reflektera över den barnlösa tiden i våra liv. Den känns så avlägsen, nästan inte verklig längre. Var det där verkligen vi? Resonerade jag så där märkligt?« Tobias Åkerman: *Drömmen om ett barn* (Hjärup, 2014), 165.

7 Dagboken som genre brukar ofta ses som mer sanningsenlig än självbiografen, men Lisbeth Larsson påpekar att skillnaden inte alltid är så stor som man vill göra gällande. Det retrospektiva perspektivet man särskilt brukar tillskriva självbiografen finns också i dagboken: »Det skeende som nedtecknas i dagboken är redan avslutat och skrivandet, precis som det självbiografiska, återblickande.« Lisbeth Larsson: *Sanning och konsekvens. Marika Stiernstedt, Ludvig Nordström och de biografiska berättelserna* (Stockholm, 2001), 18.

8 Letherby: »Challenging Dominant Discourses«, 279.

9 Becker: »Metaphors in Disrupted Lives«, 390.

10 Bloggar är ett större fenomen än endast dagboks-
bloggar, men när jag använder ordet i denna artikel är det
dagboksbloggar jag syftar på.

11 Det första dagboksinlägget på nätet brukar dateras
till 1995. Först från och med 1998, i och med etableringen av
användarvänliga gränssnitt, kunde nätdagboksskrivandet
börja bli en bredare aktivitet. Madeleine Sorapure, »Screening
Moments, Scrolling Lives: Diary Writing on the Web«, i *Bio-
graphy*, 26:1 (2003), 2.

12 Lena Karlsson, »Acts of Reading Diary Weblogs«, i
Human IT 8.2 (2006). Karlsson påpekar att det dialogiska mo-
mentet ofta har överdrivits teoretiskt, medan hon som studerar
bloggpraktiken ser att läsarna starkt betonar den skrivande
personens röst, uppfattad som autentisk, och att kommenta-
rerna framför allt är uppmuntrande och bekräftande.

13 Anne Hunsaker Hawkins: *Reconstructing Illness. Studies
in Pathography* (West Lafayette, Ind., 1999 [1993]); Katarina
Bernhardsson: *Litterära besvär. Skildringar av sjukdom i
samtida svensk prosa* (Lund, 2010).

14 Världshälsoorganisationen WHO:s olika definitioner
på barnlöshet återfinns på [www.who.int/reproductivehealth/
topics/infertility/definitions/en/](http://www.who.int/reproductivehealth/topics/infertility/definitions/en/), och där används ord som
»disease«, »inability« och »disability«.

15 Olle Findahl: *Svenskarna och internet* (Stockholm,
2014), s. 27f.

16 Bloggar delas ofta upp i tre kategorier: »A-list blogs
(popular publicized blogs), blogs that are somewhat intercon-
nected, and a majority of sparsely connected and less conver-
sational blogs«, Papacharissi & Meraz: »Blogging Culture«, s. 3.
I en sådan uppdelning kan *Solig* och *Ebbas potatisar* hänföras
till mellankategorin, medan *Alltidmedmig* hör till den sist-
nämnda kategorin.

17 Tove Fjell: »Offentliggjort, men inte offentligt?«, i *Fråge-
listan som källa och metod*, red. Charlotte Hagström & Lena
Marander-Eklund (Lund, 2005), s. 180, 186.

18 Sarah N. Gatson skriver att »The contemporary publicly
accessible website carries with it an expectation of being un-
der some level and type of observation, and it is questionable
whether anyone participating in such sites has a reasonable
and defensible expectation of being unobserved, or indeed of
being able to control the observers' intentions or uses of such
observation«. Sarah N. Gatson: »The Methods, Politics, and
Ethics of Representation in Online Ethnography«, i *Collecting
and Interpreting Qualitative Materials*, eds Norman K. Denzin
& Yvonna S. Lincoln, 4th edition (Los Angeles, 2013), s. 252. Det
är värt att notera att flera bloggar som handlar om barnlöshet
efter ett tag har valt att gå över till att vara lösenordsskyddade
och endast låter vissa inlägg vara publikt tillgängliga, vilket

ytterligare stärker Gatsons påpekande om medvetenheten om att vara observerad.

19 Papacharissi & Meraz: »Blogging Culture«, s. 4.

20 Se exempelvis Karin Bergström, »När ingenting blir som man tänkt sig«, *Helsingborgs Dagblad* 13/9 2014.

21 Också i det sistnämnda fallet har jag valt en blogg med en anonymiserad författare och inte en av dem som publicerar namn eller exempelvis bildsätter bloggen med bilder på sig själv, vilket det också finns exempel på. Samlingsportalen återfinns på sidan www.ivfbloggar.blogspot.se.

22 Jag ser alltså bloggarna som medvetet offentliga medan kommentarerna har en mellanställning. Intressant nog gör Ann-Charlotte Palmgren i sin avhandling om bloggar om ätstörningar en omvänd värdering. Avhandlingen har också en längre diskussion kring etik och en genomgång av forskning om bloggar. Ann-Charlotte Palmgren: *Göra ätstörd. Om flickskap, normativitet och taktik i bloggar* (Åbo, 2014), 55.

23 Se www.ivfbloggar.blogspot.se.

24 Jfr Yvonne Andersson som i en artikel om cancerbloggar urskiljer fem texttyper: konverserande, berättande, argumenterande, instruerande och reflekterande. Yvonne Andersson: »Bloggarna och döden«, i *Döden i medierna*, red. Anja Hirdman (Stockholm, 2012), 194.

25 »Punkten«, *Alltidmedmig*: www.alltidmedmig.se (K, 1/9 2010). På bloggen använder de förnamnen Anna och Karolina, och jag anger med bokstaven A respektive K inom parentes vilken av bloggförfattarna det är som skrivit det enskilda inlägget.

26 »Livets två längsta veckor«, *Alltidmedmig* (A, 4/11 2010).

27 »Om bloggen och oss som skriver här«, *Alltidmedmig* (odaterat).

28 Kommentar till »Dag 42«, *Alltidmedmig* (A, 4/11 2010).

29 »Kärleken«, *Solig*: soligaklader.blogspot.se (1/10 2011).

30 »Cykeldag ett. Start för frys försöket«, *Ebbas potatisar* (22/9 2013).

31 »Livets två längsta veckor«, *Alltidmedmig* (A, 4/11 2010).

32 »En bitter kärring med ny frisyra«, *Solig* (3/4 2013).

33 »Skräcken i julidyllen«, *Solig* (30/12 2012).

34 »Men alltså«, *Ebbas potatisar* (25/2 2015). På bloggen skriver även »Ebbas man« inlägg då och då, vilket innebär att också denna blogg är mångröstad, dessutom med en manlig röst vilket är förhållandevis ovanligt i sammanhanget. Jag kommer dock inte gå närmare in på hans inlägg här.

35 »Äggen är lossade!«, *Ebbas potatisar* (8/3 2015).

36 »Skam och drömmar«, *Solig* (23/10 2012).

37 »Om Ebbas potatisar«, *Ebbas potatisar* (odaterat).

Vad gäller Solig är det namnet på Solveig Lövendahls varumärke. Hon relaterar också namnet till barnlösheten genom presentationstexten där hon skriver: »Mitt stora mörka

moln är vår barnlöshet, fast jag vill hellre se den som en solig barnlängtan.«

38 Hur avvikande livet utan barn är i vårt samtida kulturella medvetande, trots att det i själva verket inte är ovanligt, visar exempelvis »tröstande« tidningsrubriker som »Livet har mening även utan barn« (*Aftonbladet* 25/1 2007) och »Det går att vara lycklig utan barn« (*Svenska Dagbladet* 1/3 2010).

39 Inlägget fortsätter sedan med att plocka upp och diskutera en kommentar som en vän sagt, »du måste tro att livet vill dig väl«, och slutar i en försonande ton. »Dina ord som bandage«, *Alltidmedmig* (K, 28/4 2010).

40 Denna plötsliga känsla av normbrott är något bloggarna har gemensamt med många livsberättelser om sjukdom, särskilt de som är skrivna av unga författare.

41 »Att längta lagom mycket efter barn«, *Ebbas potatisar* (11/6 2013).

42 Jfr också Klara Zimmergren: *Längtan bor i mina steg* (Stockholm, 2014).

43 »Jo, vi vill ha barn. Vill du höra om det schemalagda liggandet? Om pressen vi känner? Om medicinerna jag äter? Om operationen jag ska göra för att se om min kropp överhuvudtaget släpper igenom några spermier? Vill du höra om ångestattackerna, om de existentiella frågorna, om hur trött jag är på att höra på folk som gnäller om hur jobbigt det är med halsbränna när man är gravid? Vill du verkligen ha svaret på frågan du ställer?« »I väntan på brevet«, *Alltidmedmig* (A, 13/10 2010).

44 »Mittemellanland«, *Alltidmedmig* (A, 21/5 2010).

45 »Den andra äggjakten«, *Solig* (29/4 2014). PS:et ger upphov till många engagerade kommentarer, både från de som själva haft svårt att få barn och de som säger att de haft det lätt och i vissa fall känner dåligt samvete för det.

46 »Om karriärråd vore som fertilitetsråd«, »Naturligt«, *Ebbas potatisar* (26/10 2013; 1/11 2013).

47 »Svar på frågor och kommentarer på kommentarerna«, *Solig* (11/9 2012).

48 Liknande kommentarer var vanliga också på Kristian Gidlunds blogg om det egna döendet i cancer, *I kroppen min: ikroppenmin.blogspot.se*.

49 »Det är någon där«, *Solig* (2/7 2013).

50 »Endometrios«, »Dina ord som bandage«, *Alltidmedmig* (K, 13/9 2010, 28/4 2010).

51 »En bitter kärring med ny frisyr«, *Solig* (3/4 2013).

52 »Tack och tomater«, *Solig* (6 augusti 2014).

53 »Skuld, skam och stolthet«, »När är det nog?«, *Ebbas potatisar* (11/5 2014, 13/7 2014).

54 »På återseende, inte farväl«, *Ebbas potatisar* (14/12 2013).

55 Kristina Hermansson: »Lyckodrömmar. Familjen, karriären och jaget hos Mia Skäringer, Martina Haag och Ann Söderlund«, i *Liv, lust och litteratur. Festskrift till Lisbeth Larsson*,

red. Kristina Hermansson, Christian Lenemark & Cecilia Pettersson (Göteborg, 2014), 218f. Hermansson refererar till Sara Ahmed. Jfr Helen Petersons diskussion om ett »lyckat« eller »lyckligt« liv, Helen Peterson: »Pronatalistisk press eller ökande acceptans?«, i Engwall & Peterson: *Frivillig barnlöshet*, 267.

56 Se Engwall & Peterson: *Frivillig barnlöshet*, 22f; Tove Ingebjørg Fjell: »Frivilligt barnlös i Norge – ett generationsperspektiv«, i Engwall & Peterson: *Frivillig barnlöshet*. Det är en norm som framför allt drabbar heterosexuella kvinnor, men idag är det inte längre något som bara hör till heteronormativiteten; i och med möjligheterna till medicinsk hjälp är det en norm som alltmer också rör homosexuella par.

57 Sofia Kling: »'Jag har närt en helig önskan och längtan'. Kvinnlighet, moderskap och sexualitet hos ofrivilligt barnlösa kvinnor i Sverige 1936–1943«, i *Tidskrift för genusvetenskap* 2010:3.

58 Fjell: »Frivilligt barnlös i Norge« i *Frivillig barnlöshet*, 234.

59 Cristine Sarrimo: *Jagets scen. Självframställning i olika medier* (Göteborg, 2012), 64. Sarrimo citerar Leigh Gilmore, *The Limits of Autobiography. Trauma and Testimony* (Ithaca, 2001).

60 Jfr Fjell: »Frivilligt barnlös i Norge« i *Frivillig barnlöshet*, 232, 250. Här kan man jämföra med ultraljudsbilder av foster, som idag i stor utsträckning publiceras i sociala medier och behandlas som allt annat än privat.

61 Några exempel på utgivna böcker, olika tydligt angivna som självbiografiska. Kvinnliga författare: Zimmergren: *Längtan bor i mina steg*, Ramona Fransson: *Älskling, vi blir inte med barn* (Hakenäset, 2008), Cecilia Ekhem, *Väntrum* (Stockholm, 2012), Nina Lekander: *Lilla livet* (Stockholm, 1993). Också det manliga perspektivet finns beskrivet om än med färre exempel: Åkerman: *Drömmen om ett barn*, Marcus Birro: *Svarta vykort. En bok om tröst* (Göteborg, 2007), Magnus Utvik: *Anna, min älskade* (Stockholm, 2005).

62 Mikaela Sonck (red.): *Utan. Om barnlöshet och barnfrihet* (Helsingfors, 2011); Kristina Thulin & Jenny Östergren: *Längta barn. En antologi om barnlöshet* (Stockholm, 2004); den angränsande frivilliga barnlösheten i Josefine Adolfsson (red): *Ingens mamma, Tolv kvinnor om barnfrihet* (Stockholm 2013).

63 Lisbeth Larsson: »Självbiografi, autofiktio, testimony, life writing«, i *Tidskrift för genusvetenskap* 2010:4, 20.